

HanzeConnect

Laan Corpus den Hoorn 300
9728 JT Groningen
Telefoon (050) 595 73 00
Telefax (050) 595 74 00

Valorisatie van Kennis Hanzehogeschool Groningen

Groningen, februari 2011
HanzeConnect

Drs. J.B. Wever
W. Roose, Msc

Voorwoord

Voor u ligt het resultaat van het in januari en februari 2011 gehouden onderzoek naar de economische waarde van ontwikkelde en overgedragen kennis van de Hanzehogeschool Groningen.

Wij bedanken op deze plek Elly Landman, Frans Donders en Tom Fischer van de Hanzehogeschool voor de plezierige wijze van samenwerken. Natuurlijk danken wij ook alle medewerkers van de Hanzehogeschool die hun medewerking aan dit onderzoek hebben verleend.

Groningen, februari 2011
HanzeConnect

Drs. J.B. Wever
W. Roose, Msc

Inhoudsopgave

1. Inleiding.....	1
2. Resultaten Studenten	4
3. Resultaten Onderzoek.....	11
4. Resultaten Contractactiviteiten	13
5. Resultaten Startend Ondernemerschap	15
6. Samenvatting en Aandachtspunten.....	17

1. Inleiding

Achtergrond

In juni 2009 hebben de Rijksuniversiteit, de Hanzehogeschool, de gemeente Groningen en het Universitair Medisch Centrum Groningen het Akkoord van Groningen 2.0 afgesloten. De missie van dit Akkoord is de bijzondere positie van Groningen als internationaal kennisknooppunt en centrum van innovatie uit te breiden en te versterken. Om excellentie te bevorderen en Groningen zo duidelijk mogelijk te positioneren, wordt gekozen voor twee speerpunten, namelijk Energie en Healthy Ageing. Met dit scherpe kennisprofiel, ondersteund met ICT/sensortechnologie, wil men een betekenisvolle bijdrage leveren aan het oplossen van belangrijke maatschappelijke vraagstukken, een stijging van hoogwaardige arbeidsplaatsen realiseren en een onderscheidende regio vormen in een mondiaal speelveld. Onderdelen van Akkoord 2.0 zijn de uitbouw van Zernike Campus en de Healthy Ageing Campus bij het UMCG en de stimulering van ondernemerschap in onderwijs en onderzoek. In de nabije toekomst zullen de Hanzehogeschool, de Rijksuniversiteit en het UMCG hun activiteiten op het terrein van kennisvalorisatie en ondernemerschap bundelen in een Centrum voor Valorisatie en Ondernemerschap.

Vooruitlopend op deze ontwikkeling heeft het College van Bestuur van de Hanzehogeschool het Kenniscentrum Ondernemerschap verzocht om reeds nu de economische waarde van op de Hanzehogeschool Groningen ontwikkelde en overgedragen kennis in beeld te brengen.

De afdeling Marktonderzoek van HanzeConnect is gevraagd om dit onderzoek, in nauwe samenwerking met de kenniskring Lectoraat Kennisintensief Ondernemerschap van het Kenniscentrum Ondernemerschap, uit te voeren.

Doel van het onderzoek

Doel van het onderzoek is te komen tot een inventarisatie van gegevens met betrekking tot kennisvalorisatie van de Hanzehogeschool Groningen op de terreinen van Studenten, Onderzoek, Contractactiviteiten en Startend Ondernemerschap, en deze gegevens te voorzien van een concrete economische waarde.

Deze inventarisatie biedt de Hanzehogeschool Groningen op korte termijn een eerste overzicht van de bijdrage die zij levert aan de economische en maatschappelijke ontwikkelingen in de regio en internationaal.

Gezien de beschikbare tijd van 2 maanden kan het onderzoek op dit moment slechts een globaal beeld geven van de kennisvalorisatie van de Hanzehogeschool. Hiervoor is ondermeer een eerste aanzet gemaakt voor een model om de economische waarde van kennis te berekenen. Over de gekozen uitgangspunten van dit model is uiteraard discussie mogelijk.

Verder dient te worden opgemerkt dat het vanwege de korte looptijd van het onderzoek niet mogelijk is gebleken om uitgebreid onderzoek te doen naar bijvoorbeeld een aantal effecten als gevolg van onderzoeksprojecten en contractactiviteiten.

Zo leiden bijvoorbeeld resultaten van toegepast onderzoek tot economische en maatschappelijke effecten en creëren zij economische waarde (direct en indirect). Berekeningen van de valorisatie hiervan zijn echter zeer complex. Idealiter zou bij elk

onderzoek voortaan een berekening c.q. inschatting moeten worden gemaakt van dit soort (multiplier-)effecten.

Onderzoeksopzet

Door middel van deskresearch zijn gegevens verzameld over de volgende clusters van onderzoeksvragen:

Studenten:

- aantal / economische waarde afgestudeerden
- aantal / economische waarde stages en afstudeeropdrachten

Voor het genereren van de benodigde gegevens zijn de Studentenadministratie (FEZ) en de verschillende schools benaderd. In eerste instantie zijn de deans door middel van een brief op de hoogte gesteld van het onderzoek en verzocht om hun medewerking aan het onderzoek te verlenen door het aanleveren van een aantal gegevens. Vervolgens zijn diverse medewerkers, waaronder vaak de praktijkcoördinatoren, van de schools door HanzeConnect benaderd met een concreet verzoek om bepaalde gegevens.

Onderzoek:

- aantal / hoogte subsidies onderzoeksprojecten HG
- aantal deelnemende bedrijven en instellingen
- economische waarde ontwikkelde kennis

De benodigde gegevens zijn verkregen via het Liaisonplatform. Door middel van het bestuderen van de projectdossiers zijn gegevens gegenereerd over het totale onderzoeksbudget, het toegekende subsidiebedrag en het aantal deelnemende bedrijven en instellingen. De projecten hebben betrekking op de volgende subsidietrajecten:

- RAAK-aanvragen 2007-2010 (MKB + Publiek + Pro + Internationaal)
- KOMPAS (- t/m 2008)
- Koers Noord (2008 - 2013)
- Overig (EDR/InterReg, IAG/IAD, ZonMW, Sprint Innovatief, Surf)
- Sirius

In de onderzoeksgegevens is, voor zover mogelijk, een uitsplitsing gemaakt naar de speerpunten van strategisch beleid van de HG, **Energie en Healthy Ageing**.

Contractactiviteiten:

- aantal / economische waarde cursusactiviteiten / onderzoek en advies

Bij de contractactiviteiten gaat het om activiteiten die door HanzeConnect worden uitgevoerd. Op basis van de administratie van HanzeConnect zijn voor de studie jaren 2007-2008, 2008-2009 en 2009-2010 de volgende gegevens in kaart gebracht:

- Aantal cursisten en omzet cursusactiviteiten op het gebied van open inschrijvingen
- Omzet cursusactiviteiten op het gebied van maatwerk (in company)
- Omzet projecten onderzoek en advies (in company)

Startend Ondernemerschap:

- aantal / economische waarde startende alumniondernemers HG

Als bron voor het genereren van gegevens over startend ondernemerschap is gebruik gemaakt van LinkedIn. Er is in eerste instantie een inventarisatie gemaakt van het totaal aantal alumni van de HG op LinkedIn. Vervolgens is gekeken hoeveel daarvan zich beschouwen als ondernemer (zelfstandig ondernemer of ZZP-er).

Hierbij dient uiteraard de kanttekening te worden gemaakt dat dit slechts een ruwe schatting van het aantal ondernemers kan opleveren. Mensen die niet op LinkedIn staan of zich niet als ondernemer afficheren, worden niet meegenomen.

Opzet van het rapport

In hoofdstuk 2 worden in tabelvorm de resultaten van het onderzoek voor het cluster studenten gepresenteerd. In de hoofdstukken 3, 4 en 5 komen op deze wijze respectievelijk de clusters onderzoek, contractactiviteiten en startend ondernemerschap aan bod.

In hoofdstuk 6 wordt een samenvatting van het onderzoek gegeven en wordt een aantal aandachtspunten voor vervolgonderzoek genoemd.

In de tabellen wordt de economische waarde telkens weergegeven in K Euro. De bedragen dienen derhalve telkens met 1000 Euro te worden vermenigvuldigd.

2. Resultaten studenten

2.1 Verantwoording

De waarde van een opleiding bestaat (voor dit onderzoek) uit drie facetten: de waarde van de afgestudeerden, de waarde van de stages en de waarde van de afstudeeropdrachten.

Uiteraard is de waarde van de drie facetten niet op dezelfde manier te berekenen, voor ieder onderdeel is een aparte berekening opgesteld.

Op basis van deze rekenmethode is voor iedere school (en opleiding daarbinnen) afzonderlijk de waarde berekend.

De waarde van de afgestudeerde

De waarde van de afgestudeerde wordt bepaald door na te gaan welke waarde hij in het werkveld heeft ten opzichte van iemand zonder opleiding. We gaan er van uit dat deze voorsprong niet oneindig is, men leert veel tijdens het werk. Er is gekozen voor een redelijk behouden schatting van een duur van 5 jaar dat deze voorsprong in stand blijft.

Dan rest de vraag hoe we deze voorsprong moeten kwantificeren. De meest logische manier om dit te doen is op basis van het verschil tussen het gemiddelde bruto uurloon van de afgestudeerden van een bepaalde opleiding (bron: ROA) en het bruto minimum uurloon.

Dit verschil kunnen we beschouwen als de toegevoegde waarde van een afgestudeerde.

Wanneer we dit verschil vermenigvuldigen met het gemiddelde aantal gewerkte uren over 5 jaar (per jaar gaan we uit van 1760 gewerkte uren), weten we wat de afgestudeerde zijn werkgever kost. We gaan er van uit dat er op een werknemer minimaal een extra rendement van 10% wordt behaald. Dit betekent dat we dit bedrag nog met een factor 1,1 moeten vermenigvuldigen.

Wat rest is dit te vermenigvuldigen met het aantal afgestudeerden, gecompenseerd voor het werkeloosheidscijfer (bron: ROA) en het percentage startende ondernemers (gebaseerd op een onderzoek op LinkedIn).

De startende ondernemers zelf komen overigens aan bod in hoofdstuk 5.

De waarde van de stage

De economische waarde van de student voor de samenleving begint al voor het afstuderen, tijdens de studie wordt er door de meeste studenten al stage gelopen bij een organisatie.

De duur van de stage wordt bij iedere opleiding gemeten in EC's (European Credits, eenheden van 28 uur). Het aantal uren dat de student werkzaam is bij een organisatie is dus gemakkelijk vast te stellen. Om ook hier weer een behoudende schatting te doen, wordt er gebruik gemaakt van het minimumloon om op basis van het aantal uren stage tot een totale waarde te komen. Deze waarde moet vervolgens uiteraard worden vermenigvuldigd met het aantal stages dat plaats heeft gehad om tot de totale waarde te komen.

De waarde van de afstudeeropdracht

Het gros van de afstudeeropdrachten bestaat uit een onderzoek bij een organisatie, gekoppeld aan uiteindelijk een advies in rapportvorm.

De duur van de afstudeeropdracht wordt, evenals bij de duur van de stage, bij iedere opleiding gemeten in EC's (European Credits, eenheden van 28 uur). Het aantal uren dat de student werkzaam is bij een organisatie is ook hier dus gemakkelijk vast te stellen. Verder gaan we er bij een afstudeeropdracht van uit dat een student 50% van dit aantal uren effectief werkzaam is voor een bedrijf.

Als basis voor het salaris dat hier tegenover staat wordt het gemiddelde bruto uurloon van een afgestudeerde van een bepaalde opleiding genomen. Dit salaris wordt vermenigvuldigd met het aantal effectief gewerkte uren voor een bedrijf.

Deze waarde moet vervolgens weer worden vermenigvuldigd met het aantal afstudeeropdrachten dat plaats heeft gehad om tot de totale waarde te komen.

In de volgende paragraaf wordt een totaaloverzicht van de resultaten voor deze drie facetten (per facet en overall) gepresenteerd. In de bijlage worden de resultaten per school weergegeven.

Bij de tabellen dient de kanttekening gemaakt te worden dat niet van alle schools (tijdig) gegevens over de aantallen stages en afstudeeropdrachten zijn verkregen. Waar mogelijk is in dat geval op basis van het aantal afgestudeerden een schatting van de waarde van stages en afstudeeropdrachten gemaakt, mits er voldoende informatie beschikbaar was over de duur van de stages en afstudeeropdrachten.

Voor de culturele opleidingen dient nog te worden opgemerkt dat het gemiddelde bruto inkomen vaak onder het minimumloon ligt, zodat er in de berekening sprake is van een negatief inkomen. Uiteraard kan er wel sprake zijn een bepaalde maatschappelijk waarde. Hier is echter nog geen rekening mee gehouden.

2.2 Resultaten schools

Waarde afgestudeerden HG		2007-2008		2008-2009		2009-2010
	aantal	waarde	aantal	waarde	aantal	waarde
Academie voor Architectuur, Bouwkunde & Civiele Techniek	117	4.182	109	3.892	115	4.106
Academie voor Gezondheidsstudies	460	22.001	502	23.984	496	23.697
Academie voor Sociale Studies	303	12.426	304	12.453	329	13.477
Academie voor Verpleegkunde	297	23.557	289	22.899	342	27.099
Dansacademie Noord-Nederland	36	605	12	662	6	627
Instituut for Life Science & Technology	58	2.305	62	2.489	73	2.902
Instituut voor Bedrijfskunde	314	28.484	364	32.985	403	36.519
Instituut voor Communicatie & Media	215	6.626	265	8.158	343	10.559
Instituut voor Engineering	219	8.508	220	8.538	220	8.538
Instituut voor Facility Management	183	17.247	178	16.759	227	21.372
Instituut voor Financieel Economisch Management	144	14.373	172	17.149	186	18.545
Instituut voor Informatie- en Communicatietechnologie	170	7.185	122	5.150	123	5.193
Instituut voor Marketing Management	250	8.440	243	8.195	262	8.835
Instituut voor Rechtenstudies	196	14.896	172	13.058	217	16.474
Instituut voor Sportstudies	173	7.496	238	10.189	240	9.821
International Business School	128	4.714	139	5.112	122	4.487
Pedagogische Academie	185	6.633	149	5.337	175	6.268
Prins Claus Conservatorium	88	419	72	174	61	81
Totale Waarde Hanzehogeschool	3448	190.097	3540	197.182	3879	218.599

In de bovenstaande tabel is de economische waarde van de afgestudeerden gebaseerd op hun toegevoegde waarde (zie paragraaf 2.1., verantwoording).

Een mogelijk alternatief is om te kijken naar het totale gegenereerde inkomen van afgestudeerden gedurende de eerste 5 jaar dat ze werken. Voor de volledigheid staan deze resultaten vermeld in de tabel op de volgende bladzijde.

In de overige tabellen is de totale waarde overigens wel steeds gebaseerd op de toegevoegde waarde.

Gegenereerd inkomen eerste 5 jaar afgestudeerden Hanzehogeschool			
	2007-2008	2008-2009	2009-2010
Academie voor Architectuur, Bouwkunde & Civiele Techniek	12.187	11.341	11.965
Academie Minerva	9.995	10.326	9.299
Academie voor Gezondheidsstudies	54.520	59.434	58.723
Academie voor Sociale Studies	33.863	33.938	36.729
Academie voor Verpleegkunde	44.419	43.178	51.096
Instituut voor Bedrijfskunde	54.479	63.097	63.570
International Business School	12.574	13.638	11.970
Instituut voor Communicatie & Media	20.310	25.002	32.362
Instituut voor Informatie- en Communicatietechnologie	19.166	13.739	13.852
Instituut voor Engineering	23.324	23.404	23.404
Instituut voor Financieel Economisch Management	23.699	28.276	30.578
Instituut voor Facility Management	29.853	29.007	36.993
Instituut for Life Science & Technology	789	1.914	1.126
Instituut voor Marketing Management	25.590	24.845	26.788
Instituut voor Rechtenstudies	28.313	24.819	31.313
Instituut voor Sportstudies	20.430	27.768	26.844
Prins Claus Conservatorium/ Dansacademie Noord-Nederland	7.039	5.752	4.873
Pedagogische Academie	19.898	16.009	18.802
Totaal	440.446	455.488	490.287

Waarde stages HG		2007-2008		2008-2009		2009-2010
	aantal	waarde	aantal	waarde	aantal	waarde
Academie voor Architectuur, Bouwkunde & Civiele Techniek	222	1.135	229	1.171	276	1.411
Academie voor Gezondheidsstudies	330	1.548	384	1.997	360	1.839
Academie voor Sociale Studies	302	1.544	327	1.672	317	1.621
Academie voor Verpleegkunde	268	1.987	244	1.809	299	2.217
Instituut for Life Science & Technology	50	383	43	330	72	552
Instituut voor Bedrijfskunde	357	3.279	360	3.302	498	3.686
Instituut voor Communicatie & Media	327	2.508	302	2.316	288	2.209
Instituut voor Engineering	176	1.101	160	987	172	1.098
Instituut voor Facility Management	183	1.170	178	1.138	227	1.451
Instituut voor Financieel Economisch Management	152	1.102	168	1.101	174	1.249
Instituut voor Informatie- en Communicatietechnologie	165	1.265	142	1.089	114	874
Instituut voor Marketing Management	196	1.503	197	1.511	199	1.526
Instituut voor Rechtenstudies	186	951	181	925	232	1.186
Instituut voor Sportstudies	173	1.403	238	1.825	240	1.841
International Business School	144	883	107	656	155	951
Pedagogische Academie	185	1.419	149	1.143	175	1.342
Totale Waarde Hanzehogeschool	3416	23181	3409	22972	3798	25.053

Waarde afstudeeropdrachten HG	2007-2008		2008-2009		2009-2010	
	aantal	waarde	aantal	waarde	aantal	waarde
Academie voor Architectuur, Bouwkunde & Civiele Techniek	82	442	105	566	118	636
Academie voor Gezondheidsstudies	249	922	322	1.184	323	1.178
Academie voor Sociale Studies	303	1.511	304	1.516	329	1.641
Academie voor Verpleegkunde	294	2.051	272	1.890	334	2.319
Instituut for Life Science & Technology	60	340	50	283	86	543
Instituut voor Bedrijfskunde	234	933	237	956	377	1.723
Instituut voor Communicatie & Media	251	1.375	285	1.554	289	1.576
Instituut voor Engineering	188	899	197	942	185	884
Instituut voor Facility Management	183	1.232	178	1.198	227	1.528
Instituut voor Financieel Economisch Management	84	356	130	547	141	586
Instituut voor Informatie- en Communicatietechnologie	147	713	115	557	105	509
Instituut voor Marketing Management	191	1.046	219	1.199	184	1.008
Instituut voor Rechtenstudies	96	507	126	717	127	731
Instituut voor Sportstudies	173	1.053	238	1.369	240	1.381
International Business School	124	481	122	473	123	477
Pedagogische Academie	185	373	149	301	175	353
Totale Waarde Hanzehogeschool	2.844	14.234	3.049	15.252	3.363	17.073

Totale economische waarde studenten Hanzehogeschool			
	2007-2008	2008-2009	2009-2010
Academie voor Architectuur, Bouwkunde & Civiele Techniek	5.759	5.629	6.153
Academie voor Gezondheidsstudies	24.456	26.626	26.238
Academie voor Sociale Studies	15.481	15.641	16.739
Academie voor Verpleegkunde	27.595	26.598	31.634
Dansacademie Noord-Nederland	605	662	627
Instituut for Life Science & Technology	3.029	3.102	3.997
Instituut voor Bedrijfskunde	32.696	37.242	41.928
Instituut voor Communicatie & Media	10.509	12.027	14.343
Instituut voor Engineering	10.508	10.461	10.520
Instituut voor Facility Management	19.649	19.094	24.351
Instituut voor Financieel Economisch Management	15.830	18.797	20.380
Instituut voor Informatie- en Communicatietechnologie	9.163	6.797	6.576
Instituut voor Marketing Management	10.990	10.905	11.369
Instituut voor Rechtenstudies	16.354	14.700	18.392
Instituut voor Sportstudies	9.953	13.383	13.042
International Business School	6.078	6.242	5.915
Pedagogische Academie	8.425	6.780	7.963
Prins Claus Conservatorium	419	174	81
Totale Waarde Studenten	227.499	234.860	260.248

3. Resultaten onderzoek

3.1 Verantwoording

Voor het bepalen van de economische waarde is uitgegaan van de minimale economische waarde die door een onderzoeksproject voor de deelnemende bedrijven en instellingen wordt gecreëerd. De minimale economische waarde kan worden afgeleid uit het totale budget dat met het project gemoeid is. Op basis van deze totale investering wordt kennis gecreëerd waar de deelnemers aan het project profijt van kunnen hebben. Dit is het directe economische effect van een project. Daarnaast is er sprake van multiplier-effecten (indirecte economische effecten), die hier voorlopig buiten beschouwing worden gelaten.

Voor de volledigheid zijn in de onderstaande tabellen ook de toegekende subsidiebedragen en het aantal deelnemende bedrijven en instellingen opgenomen. Bij zeer veel projecten blijken instellingen als Syntens, De Kamer van Koophandel en MKB-Noord tot de deelnemers te behoren. Deze zijn niet telkens in het overzicht meegenomen.

3.2 Resultaten

Raak-projecten 2007-2010			
	Subsidiebedrag	Projectbudget	Aantal bedrijven
Kenniscentrum CaRES	3.564	5.527	131
Kenniscentrum Arbeid	900	1.41	26
Energie Kennis Centrum	777	1.302	8
Kenniscentrum Ondernemerschap	900	1.195	424
Kenniscentrum Gebiedsontwikkeling NoorderRuimte	844	1.045	11
Kenniscentrum Kunst en Samenleving	300	389	12
Lectoraat Computer Science en Sensor Technology	250	370	4
Lectoraat Inkoopmanagement	94	111	-
Alife	597	994	6
Totaal	8.226	12.345	622

Overige subsidieregelingen 2007-2010			
	Subsidiebedrag	Projectbudget	Aantal bedrijven
Kompas (- t/m 2008)	600	645	-
Koers Noord (2008 -2013)	10.843	15.403	575
Overige (EDR/InterReg, IAG/IAD, ZonMW, Sprint Innovatief, Surf)	3.284	6.219	98
Sirius	2.380	4.760	-
Totaal	17.106	27.026	673

Een aantal projecten die in de vorige tabellen onder de RAAK-projecten en overige subsidieregelingen zijn opgenomen, valt onder de speerpunten Energie en Healthy Ageing van de Hanzehogeschool. Deze projecten zijn ook nog eens apart opgenomen in de onderstaande overzichten.

Energie		
	Subsidiebedrag	Budget
E=MC ₂	40	51
Biogas uit Algenresidu	150	253
Slimme watermeter	103	147
Kippenmest als bron voor duurzame energie	153	219
Solarboat	128	256
Meer Nulenergie	300	547
Steek Energie in Renovatie	227	400
Woningcorporaties+ Energiebesparing	250	355
Totaalbedrag	1.351	2.227

Healthy Ageing		
	Subsidiebedrag	Budget
Healthy Ageing Network Northern Netherlands (HANNN)	2.955	66
Deelproject Carbo Hydrate Center (CCC ₃)	429	858
Food Circle - Food for Healthy Ageing	1.675	2.670
Zorg voor het welzijn van ouderen	700	1.473
Ouderen en muziek	300	389
Totaalbedrag	6.059	5.456

4. Resultaten Contractactiviteiten

4.1 Verantwoording

Voor het bepalen van de economische waarde is uitgegaan van de minimale economische waarde die door de contractactiviteiten van HanzeConnect voor de cursisten en opdrachtgevers van HanzeConnect wordt gecreëerd. De minimale economische waarde kan worden afgeleid uit de omzet die met de cursusactiviteiten en onderzoeks- en adviesprojecten is gemoeid.

Hierbij wordt ervan uitgegaan dat opdrachtgevers verwachten dat zij minimaal de investering die zij in een cursus (open inschrijving of in company) of een project doen, ook op een of andere wijze zullen terugverdienen. In dit opzicht kan bijvoorbeeld worden gedacht aan een beter toegeruste medewerker, een beter inzicht in de klanttevredenheid of een bruikbaar advies.

Uiteraard verwachten zij dat de opbrengst nog groter zal zijn dan de gedane investering. Deze (extra) waarde is hier voorlopig buiten beschouwing gelaten.

In de onderstaande tabellen zijn bij de open inschrijvingen naast de omzet ook de hierbij behorende aantallen cursisten opgenomen. Bij de in company activiteiten bleek dit niet mogelijk te zijn.

4.2 Resultaten

Open inschrijvingen HanzeConnect	2007-2008		2008-2009		2009-2010	
	aantal	omzet	aantal	omzet	aantal	omzet
Totaal Actueel recht	10	10	6	7	0	0
Totaal Communicatie en persoonlijke effectiviteit	151	160	244	264	214	260
Totaal Financieel management en Financiële advisering	107	345	83	326	61	264
Totaal HRM	0	0	30	92	0	0
Totaal Kwaliteits- en procesmanagement	40	62	24	56	42	102
Totaal Logopedie	0	0	67	38	0	0
Totaal Management & Organisatie	173	611	349	1.229	328	1.079
Totaal Marketing en Sales	150	180	125	169	98	180
Totaal Bewegingsonderwijs	399	381	486	410	417	414
Totaal Professioneel Begeleiden	81	273	93	315	108	375
Totaal Zorg en Welzijn	77	290	50	266	538	404
Totaal	1188	2.314	1557	3.169	1806	3.078

Maatwerk HanzeConnect	2007-2008	2008-2009	2009-2010
Advies, Training & Coaching	844	631	53
Projecten (semi-commercieel)	321	560	335
Onderzoek	605	689	454
Loopbaanmanagement	280	280	449
Management & Organisatie	99	51	361
Marketing, Communicatie en Kwaliteitszorg	322	185	90
Zorg & Welzijn	30	61	594
Bewegingsonderwijs	18	680	-
Financieel	-	19	-
niet toegedeeld Maatwerk opleidingen	234	-	-
Totaal	2.753	2.477	2.335

5. Resultaten startend ondernemerschap

5.1 Verantwoording

Voor het vaststellen van het percentage startende ondernemers onder de afgestudeerden is gebruik gemaakt van een onderzoek dat is uitgevoerd middels LinkedIn. Hierbij is voor een aantal jaren een inventarisatie gemaakt van de afgestudeerden van de Hanzehogeschool die op LinkedIn staan en die daarbij hebben aangegeven ondernemer te zijn.

Voor **een behouden schatting** wordt uitgegaan van een percentage van 3,6% tot 3,7% van het aantal afgestudeerden dat als ondernemer wordt beschouwd. Tevens wordt er van uitgegaan dat het hier in verreweg de meeste gevallen om ZZP-ers gaat. ZZP-ers werken 0,4 tot 1,0 FTE per jaar, gemiddeld is dit 0,7 FTE. Dit vermenigvuldigen we met het modale bruto jaarloon en het aantal ZZP-ers.

Voor **een meer positieve schatting** van de economische waarde van ondernemers is de berekening in principe hetzelfde als bij de behouden schatting, maar veranderen enkele aannames. We gaan er van uit dat het percentage ondernemers uit het LinkedIn-onderzoek komt uit een representatieve steekproef, en extrapoleren dit naar de gehele populatie afgestudeerden. Ook nemen we aan dat de helft van deze zelfstandigen ZZP-er is en de andere helft zelfstandig ondernemer. Zelfstandig ondernemers zorgen voor 1 tot 4 FTE's aan werkgelegenheid, dus gemiddeld 2,5 FTE. Aangezien de verdeling zelfstandig ondernemer / zzp-er 50/50 is, kunnen we 0,7FTE (zzp-er) en 2,5 FTE (zelfstandig ondernemer) middelen tot 1,6 FTE.

5.2 Resultaten

Behouden schatting

	2007-2008	2008-2009	2009-2010
Aantal afgestudeerden	3669	3787	4081
Percentage ZZP-ers	3,6	3,7	3,7
Modaal Bruto Jaarloon	€31.500	€32.500	€32.500
Gemiddeld aantal FTE's	0,7	0,7	0,7
Aantal ZZP-ers	132	140	151
Waarde per ZZP-er	€22.050	€22.750	€22.750
Totale waarde	2.912	3.188	3.435

Positieve schatting

	2007-2008	2008-2009	2009-2010
Aantal afgestudeerden	3669	3787	4081
Percentage ondernemers	10,9	12,4	10,3
Modaal Brute Jaarloon	€ 31.500	€ 32.500	€ 32.500
Gemiddeld aantal FTE's	1,6	1,6	1,6
Aantal ondernemers	400	470	420
Waarde per ondernemer	€ 50.400	€ 52.000	€ 52.000
Totale waarde	20.156	24.419	21.858

6. Samenvatting en aandachtspunten

Samenvatting

In dit onderzoek is een inventarisatie gemaakt van de kennisvalorisatie van de Hanzehogeschool Groningen op de terreinen van Studenten, Onderzoek, Contractactiviteiten en Startend Ondernemerschap.

In de onderstaande tabel zijn de resultaten van het onderzoek samengevat weergegeven. Bij het vaststellen van de economische waarde van de afgestudeerden is uitgegaan van de toegevoegde waarde die zij hebben ten opzicht van werknemers die niet gestudeerd hebben. De economische waarde van de ondernemers is gebaseerd op de positieve schatting.

Totale economische waarde kennis Hanzehogeschool			
	2007-2008	2008-2009	2009-2010
Afgestudeerden	190.097	197.186	218.599
Stages	23.181	22.972	25.053
Afstudeeropdrachten	14.234	15.252	17.073
Ondernemers	20.156	24.419	21.858
Open inschrijvingen HanzeConnect	2.314	3.169	3.078
Maatwerk HanzeConnect	2.753	2.477	2.335
Totaal	252.735	265.475	287.996

Subsidieprojecten onderzoek 2007-2010		
	Subsidiebedrag	Projectbudget
Raak-projecten	8.227	12.345
Overige projecten	17.106	27.026
Totaal	25.333	39.372

In de periode 2007-2010 bedroeg de economische waarde van de kennis van de Hanzehogeschool (exclusief de onderzoeksprojecten) jaarlijks circa 250 tot bijna 290 miljoen Euro. Hier komt voor deze gehele periode nog eens voor bijna 40 miljoen Euro aan gesubsidieerde onderzoeksprojecten bij (jaarlijks gemiddeld derhalve ongeveer 13 miljoen Euro). Afgezet tegen een omzet van ongeveer 190 miljoen Euro van de Hanzehogeschool in 2009, zou dit betekenen dat de ROI circa 45% is).

De resultaten mogen verder als de minimale economische waarde worden beschouwd, aangezien op een aantal terreinen nog geen rekening is gehouden met multiplier-effecten. Voor de startende ondernemers geldt dat de economische waarde in 2009-2010 nog groter kan worden, aangezien de groep alumni uit dit cursusjaar nog vrij recent is afgestudeerd en uit deze groep nog meer startende ondernemers voort kunnen komen.

Ook de maatschappelijk waarde, die met name van belang kan zijn bij de meer cultureel getinte opleidingen, is nog niet meegenomen.

Vanuit een oogpunt van onderscheidend vermogen van de Hanzehogeschool ten opzichte van andere Hogescholen, zouden in de toekomst met name kansen kunnen liggen bij de onderzoeksprojecten, de contractactiviteiten en de startende ondernemers.

Aandachtspunten voor vervolgonderzoek

Ten eerste zou het huidige onderzoek uitgebreider moeten worden uitgevoerd. Niet alle gegevens zijn tijdig boven tafel gekomen. Met name de data van de schools in de sector van de kunsten zijn onvolledig. Ook bij andere schools is noodgedwongen een gedeelte van de gegevens geschat op basis van centrale gegevens.

Bij het uitbreiden van dit onderzoek hoort ook het kijken naar banden tussen de Hanzehogeschool en het bedrijfsleven in andere jaren dan het laatste leerjaar. Veel opleidingen hebben eerder dan het vierde jaar al stages en andere manieren van samenwerking met het werkveld. De waarde hiervan zou ook moeten worden vastgesteld.

Ten tweede is eveneens een verdere verdieping en verfijning van de methode/het model om de economische waarde van kennis zichtbaar en meetbaar te maken wenselijk. Hierbij zou bijvoorbeeld meer aandacht besteed moeten worden aan de economische en maatschappelijke effecten van de resultaten van toegepast onderzoek. Er is in dit onderzoek vanwege de beperkte doorlooptijd gekozen voor een schatting van de minimale economische waarde van onderzoek. Om een betere schatting te maken, zou er per uitgevoerd onderzoek moeten worden onderzocht tot welke directe en indirecte economische en maatschappelijke waarde het onderzoek heeft geleid. Kenniscentra zouden dit voortaan na ieder onderzoek moeten berekenen c.q. inschatten aan de hand van nog te ontwikkelen indicatoren. Op basis van deze gegevens kan er op hogeschoolniveau een inventarisatie opgesteld worden, waarin wellicht O&O een rol kan spelen.

Binnen dit kader dient wel bedacht worden dat niet alle mogelijke effecten gekwantificeerd kunnen worden. Ook een meer kwalitatieve beschrijving van economische en maatschappelijke effecten verdient daarom aandacht.

Een en ander zou uiteindelijk kunnen uitmonden in een monitoring-systeem van kennisvalorisatie. Hiervoor is samenwerking met de verschillende partijen, waaronder de schools, natuurlijk van groot belang. De opzet van een dergelijk monitoring-systeem dient derhalve in nauw overleg met deze partijen plaats te vinden. In dit kader is ook een verbetering van het informatiebeheer van de schools van belang. Het blijkt vaak moeilijk te zijn om redelijk eenduidige cijfers van de afgelopen 3 jaar te achterhalen. Daarbij zou het van grote waarde zijn als er wordt bijgehouden welk gedeelte van de stages en afstudeeropdrachten een link heeft met Energie en Healthy Ageing, de speerpunten van de Hanzehogeschool.

Een dergelijk systeem kan eveneens goed worden ondergebracht in MONITORo50, een nog te ontwikkelen systeem waarin de kennisinstellingen (startende) kennisondernemingen in een vroeg stadium van hun ontwikkeling screenen, analyseren en monitoren. Dit systeem zal daarnaast inzicht geven in de kwantitatieve en kwalitatieve karakteristieken – zoals groei, innovatie, economische waarde, bijdrage aan werkgelegenheid, internationalisering – van kennisintensief ondernemerschap in Noord-

Nederland. De gegevens zullen over meerdere jaren worden verzameld, vergeleken en geanalyseerd.

Ten derde moet er in toekomstig onderzoek ook naar de meer indirecte en meer abstracte waarde worden gekeken van de kennis van de Hanzehogeschool. Hierbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan zaken als de maatschappelijke waarde van de culturele studies.

Bijlage 1: Tabellen per school

Academie voor Architectuur, Bouwkunde & Civiele Techniek						
	2007-2008		2008-2009		2009-2010	
	Aantal	Waarde	Aantal	Waarde	Aantal	Waarde
Afstudeerders						
Architectuur	3	107	1	36	7	250
Bouwkunde	78	2.788	71	2.535	71	2.535
Civiele techniek	36	1.287	37	1.321	37	1.321
Totalen	117	4.182	109	3.892	115	4.106
Stages						
Architectuur	39	199	38	194	48	245
Bouwkunde	132	675	145	741	166	849
Civiele techniek	51	261	46	235	62	317
Totalen	222	1.135	229	1.171	276	1.411
Afstudeeropdrachten						
Architectuur	3	16	1	5	7	38
Bouwkunde	58	312	80	431	84	453
Civiele techniek	21	113	24	129	27	145
Totalen	82	442	105	566	118	636
Totale waarde school	5.759		5.629		6.153	

Academie Minerva*			
	2007-2008	2008-2009	2009-2010
Afstudeerders			
Autonome Beeldende Kunst	- 765	- 588	- 787
Vormgeving	- 494	- 635	- 576
Docent Beeldende Kunst en Vormgeving	- 212	- 317	- 176
Waarde school	- 1.471	- 1.539	- 1.539
Totaal	- 1.471	- 1.539	- 1.539

Academie voor Gezondheidsstudies						
	2007-2008		2008-2009		2009-2010	
	Aantal	Waarde	Aantal	Waarde	Aantal	Waarde
Afstudeerders						
Opleiding tot Fysiotherapeut	201	9.613	187	8.934	170	8.122
Opleiding voor Logopedie	64	3.061	72	3.434	75	3.583
Mondzorgkunde	27	1.291	25	1.194	40	1.911
Management in de Zorg	13	622	64	3.058	42	2.007
Medisch Beeldvormende en Radiotherapeutische Technieken	89	4.257	75	3.583	85	4.061
Physician Assistant	13	621	13	621	20	956
Voeding en Diëtetiek	53	2.535	66	3.153	64	3.058
Totalen	460	22.001	502	23.984	496	23.697
Stages						
Opleiding tot Fysiotherapeut	201	771	187	717	170	652
Opleiding voor Logopedie	50	185	54	200	64	237
Voeding en Diëtetiek	53	392	66	489	64	474
Totalen	304	1348	307	1406	298	1363
Afstudeeropdrachten						
Opleiding tot Fysiotherapeut	201	609	187	566	170	515
Opleiding voor Logopedie	50	146	54	158	64	187
Mondzorgkunde	-	-	21	55	16	42
Medisch Beeldvormende en Radiotherapeutische Technieken	32	194	28	170	32	194
Voeding en Diëtetiek	27	158	49	287	41	240
Totalen	310	1107	339	1236	323	1178
Totale waarde school	24.456		26.626		26.238	

Academie voor Sociale Studies						
	2007-2008		2008-2009		2009-2010	
	Aantal	Waarde	Aantal	Waarde	Aantal	Waarde
Afstudeerders						
Maatschappelijk Werk en Dienstverlening	92	3.773	120	4.916	147	6.022
Sociaal Pedagogische Hulpverlening	211	8.653	184	7.537	182	7.455
Totalen	303	12.426	304	12.453	329	13.477
Stages						
Maatschappelijk Werk en Dienstverlening	118	603	143	731	120	614
Sociaal Pedagogische Hulpverlening	184	941	184	941	197	1.007
Totalen	302	1.544	327	1.672	317	1.621
Afstudeeropdrachten						
Maatschappelijk Werk en Dienstverlening	92	459	120	598	147	733
Sociaal Pedagogische Hulpverlening	211	1.052	184	918	182	908
Totalen	303	1.511	304	1.516	329	1.641
Totale waarde school	15.481		15.641		16.739	

Academie voor Verpleegkunde						
	2007-2008		2008-2009		2009-2010	
	Aantal	Waarde	Aantal	Waarde	Aantal	Waarde
Afstudeerders						
Advanced Nursing Practice	29	2.300	27	2.139	43	3.407
Opleiding tot Verpleegkundige	268	21.257	244	19.333	299	23.691
Totalen	297	23.557	289	22.899	342	27.099
Stages						
Opleiding tot Verpleegkundige	268	1.987	244	1.809	299	2.217
Totalen	268	1.987	244	1.809	299	2.217
Afstudeeropdrachten						
Advanced Nursing Practice	26	133	28	143	35	179
Opleiding tot Verpleegkundige	268	1.918	244	1.746	299	2.140
Totalen	294	2.051	272	1.890	334	2.319
Totale waarde school	27.595		26.598		31.634	

Instituut voor Bedrijfskunde						
	2007-2008		2008-2009		2009-2010	
	Aantal	Waarde	Aantal	Waarde	Aantal	Waarde
Afstudeerders						
Opleiding voor Management, Economie en Recht	128	11.611	140	12.686	150	13.593
Personeel en Arbeid	108	9.797	112	10.149	100	9.062
Vastgoed en Makelaardij	78	7.076	112	10.149	153	13.864.370,89
Totalen	314	28.484	364	32.985	403	36.519
Stages						
Opleiding voor Management, Economie en Recht	-	-	-	-	147	451
Personeel en Arbeid	82	608	85	630	76	563
Vastgoed en Makelaardij	275	2.671	275	2.671	275	2.671
Totalen	357	3.279	360	3.302	498	3.686
Afstudeeropdrachten						
Opleiding voor Management, Economie en Recht	-	-	-	-	149	837
Personeel en Arbeid	84	652	87	675	78	605
Vastgoed en Makelaardij	150	281	150	281	150	281
Totalen	234	933	237	956	377	1.723
Totale waarde school	32.696		37.242		41.928	

International Business School						
	2007-2008		2008-2009		2009-2010	
	Aantal	Waarde	Aantal	Waarde	Aantal	Waarde
Afstudeerders						
International Business & Management Studies	128	4.714	139	5.112	122	4.487
Totalen	128	4.714	139	5.112	122	4.487
Stages						
International Business & Management Studies	144	883	107	656	155	951
Totalen	144	883	107	656	155	951
Afstudeeropdrachten						
International Business & Management Studies	124	481	122	473	123	477
Totalen	124	481	122	473	123	477
Totale waarde school	6.078		6.242		5.915	

Instituut voor Communicatie & Media						
	2007-2008		2008-2009		2009-2010	
	Aantal	Waarde	Aantal	Waarde	Aantal	Waarde
Afstudeerders						
Communicatie	130	4.007	119	3.663	157	4.833
Communicatiesystemen	70	2.157	129	3.971	136	4.187
International Communication	-	-	-	-	34	1.047
Informatiedienstverlening en -management	15	462	16	523	17	493
Totalen	215	6.626	265	8.158	343	10.559
Stages						
Communicatie	106	813	114	874	130	997
Communicatiesystemen	160	1.227	117	897	73	560
International Communication	40	307	54	414	70	537
Informatiedienstverlening en -management	21	161	17	130	15	115
Totalen	327	2.508	302	2.316	288	2.209
Afstudeeropdrachten						
Communicatie	101	551	107	583	120	654
Communicatiesystemen	115	627	139	758	119	649
International Communication	35	197	39	213	50	273
Totalen	251	1.375	285	1.554	289	1.576
Totale waarde school	10.509		12.027		14.343	

Instituut voor Engineering						
	2007-2008		2008-2009		2009-2010	
	Aantal	Waarde	Aantal	Waarde	Aantal	Waarde
Afstudeerders						
Elektrotechniek	50	1.943	45	1.746	43	1.669
Human Technology	60	2.331	45	1.746	41	1.591
Technische Bedrijfskunde	47	1.826	45	1.746	53	2.057
Werktuigbouwkunde	62	2.409	85	3.299	83	3.221
Totalen	219	8.508	220	8.538	220	8.538
Stages						
Elektrotechniek	29	148	30	153	45	230
Human Technology	41	314	28	215	43	330
Technische Bedrijfskunde	47	336	45	322	53	379
Werktuigbouwkunde	59	302	57	291	31	158
Totalen	176	1.101	160	982	172	1.098
Afstudeeropdrachten						
Elektrotechniek	26	124	47	225	25	120
Human Technology	71	339	53	253	40	191
Technische Bedrijfskunde	47	225	45	215	53	253
Werktuigbouwkunde	44	210	52	249	67	320
Totalen	188	899	197	942	185	884
Totale waarde school	10.508		10.461		10.520	

Instituut voor Financieel Economisch Management						
	2007-2008		2008-2009		2009-2010	
	Aantal	Waarde	Aantal	Waarde	Aantal	Waarde
Afstudeerders						
Accountancy	41	4.092	50	4.985	73	7.278
Bedrijfseconomie	85	8.484	93	9.272	79	7.877
Fiscale Economie	13	1.298	17	1.695	16	1.595
Financial Services Management	5	499	12	1.196	18	1.795
Totalen	144	14.373	172	17.149	186	18.545
Stages						
Accountancy	29	148	68	348	41	210
Bedrijfseconomie	86	660	69	529	83	637
Fiscale Economie	13	73	17	96	16	90
Financial Services Management	24	221	14	129	34	313
Totalen	152	1.102	168	1.101	174	1.249
Afstudeeropdrachten						
Accountancy	30	145	33	160	54	262
Bedrijfseconomie	36	174	68	329	53	257
Fiscale Economie	13	26	17	34	16	32
Financial Services Management	5	10	12	24	18	36
Totalen	84	356	130	547	141	586
Totale waarde school	15.830		18.797		20.380	

Instituut voor Facility Management						
	2007-2008		2008-2009		2009-2010	
	Aantal	Waarde	Aantal	Waarde	Aantal	Waarde
Afstudeerders						
Facility Management	183	17.247	178	16.759	227	21.372
Waarde school	183	17.247	178	16.759	227	21.372
Stages						
Facility Management	183	1.170	178	1.138	227	1.451
Waarde school	183	1.170	178	1.138	227	1.451
Afstudeeropdrachten						
Facility Management	183	1.232	178	1.198	227	1.528
Waarde school	183	1.232	178	1.198	227	1.528
Totale waarde school	19.649		19.094		24.351	

Instituut voor Informatie- en Communicatietechnologie						
	2007-2008		2008-2009		2009-2010	
	Aantal	Waarde	Aantal	Waarde	Aantal	Waarde
Afstudeerders						
Bedrijfskundige Informatica	106	4.480	53	2.238	55	2.322
Informatica	45	1.902	51	2.153	50	2.111
Technische Informatica	19	803	18	760	18	760
Totalen	170	7.185	122	5.150	123	5.193
Stages						
Bedrijfskundige Informatica	56	429	45	345	23	176
Informatica	73	560	55	422	60	460
Technische Informatica	36	276	42	322	31	238
Totalen	165	1.265	142	1.089	114	874
Afstudeeropdrachten						
Bedrijfskundige Informatica	88	427	49	238	48	233
Informatica	42	204	47	228	41	199
Technische Informatica	17	82	19	92	16	78
Totalen	147	713	115	557	105	509
Totale waarde school	9.163		6.797		6.576	

Instituut for Life Science & Technology						
	2007-2008		2008-2009		2009-2010	
	Aantal	Waarde	Aantal	Waarde	Aantal	Waarde
Afstudeerders						
Bio-informatica	7	296	17	718	10	422
Biologie en Medisch Laboratoriumonderzoek	36	1.418	26	1.023	31	1.220
Chemie	6	236	10	394	16	630
Chemische Technologie	9	355	9	354	16	630
Waarde school	58	2.305	62	2.489	73	2.902
Stages						
Bio-informatica	14	107	11	84	12	92
Biologie en Medisch Laboratoriumonderzoek	22	169	16	123	35	268
Chemie	6	46	7	54	14	107
Chemische Technologie	8	61	9	69	11	84
Waarde school	50	383	43	330	72	552
Afstudeeropdrachten						
Bio-informatica	11	64	9	52	14	81
Biologie en Medisch Laboratoriumonderzoek	34	191	26	146	35	253
Chemie	6	34	9	51	21	118
Chemische Technologie	9	51	6	34	16	90
Waarde school	60	3340	50	283	86	543
Totaal		3.029		3.102		3.997

Instituut voor Marketing Management						
	2007-2008		2008-2009		2009-2010	
	Aantal	Waarde	Aantal	Waarde	Aantal	Waarde
Afstudeerders						
Commerciële Economie	144	4.862	146	4.924	155	5.227
Food and Business	20	675	14	472	12	405
International Business and Languages	44	1.485	30	1.012	36	1.214
Small Business en Retail Management	42	1.418	53	1.787	59	1.990
Waarde school	250	8.440	243	8.195	262	8.835
Stages						
Commerciële Economie	101	775	92	706	98	752
Food and Business	15	115	5	38	15	115
International Business and Languages	27	207	42	322	33	253
Small Business en Retail Management	53	406	58	445	53	406
Waarde school	196	1.503	197	1.511	199	1.526
Afstudeeropdrachten						
Commerciële Economie	78	427	107	586	86	471
Food and Business	21	115	16	88	9	49
International Business and Languages	39	214	27	148	39	214
Small Business en Retail Management	53	290	69	378	50	274
Waarde school	191	1.046	219	1.199	184	1.008
Totaal	10.990		10.905		11.369	

Instituut voor Rechtenstudies						
	2007-2008		2008-2009		2009-2010	
	Aantal	Waarde	Aantal	Waarde	Aantal	Waarde
Afstudeerders						
HBO - Rechten	73	5.548	76	5.770	123	9.338
Sociaal-Juridische Dienstverlening	123	9.348	96	7.288	94	7.136
Waarde school	196	14.896	172	13.058	217	16.474
Stages						
HBO - Rechten	86	440	96	491	148	757
Sociaal-Juridische Dienstverlening	100	511	85	435	84	429
Waarde school	186	951	181	925	232	1.186
Afstudeeropdrachten						
HBO - Rechten	42	3089	69	507	72	529
Sociaal-Juridische Dienstverlening	54	198	57	209	55	202
Waarde school	96	507	126	717	127	731
Totaal	16.354		14.700		18.392	

Instituut voor Sportstudies						
	2007-2008		2008-2009		2009-2010	
	Aantal	Waarde	Aantal	Waarde	Aantal	Waarde
Afstudeerders						
Leraar VO 1e Graads Lichamelijke Oefening	112	4.588	126	5.156	136	5.565
Sport, Gezondheid en Management	71	2.908	112	4.583	104	4.256
Waarde school	173	7.496	238	10.189	240	9.820
Stages						
Leraar VO 1e Graads Lichamelijke Oefening	112	859	126	966	136	1.043
Sport, Gezondheid en Management	71	545	112	859	104	798
Waarde school	173	1.403	238	1.825	240	1.841
Afstudeeropdrachten						
Leraar VO 1e Graads Lichamelijke Oefening	112	644	126	725	136	783
Sport, Gezondheid en Management	71	409	112	644	104	598
Totalen	173	1.053	238	1.369	240	1.381
Totale waarde school	9.953		13.384		13.042	

Prins Claus Conservatorium						
	2007-2008		2008-2009		2009-2010	
	Aantal	Waarde	Aantal	Waarde	Aantal	Waarde
Afstudeerders						
Dans	24	279	8	93	4	58
Docent Dans	12	140	7	81	2	23
Totalen	36	419	15	174	6	81
Totale waarde school	419		174		81	

Dansacademie Noord-Nederland						
	2007-2008		2008-2009		2009-2010	
	Aantal	Waarde	Aantal	Waarde	Aantal	Waarde
Afstudeerders						
Ad Muziek (dirigent Hafabra)		-		-		12
Docent Muziek		81		163		105
Kunsteducatie		-		12		70
Muziek		523		488		441
Totalen		605		662		627
Totale waarde school	605		662		627	

Pedagogische Academie						
	2007-2008		2008-2009		2009-2010	
	Aantal	Waarde	Aantal	Waarde	Aantal	Waarde
Afstudeerders						
Leraar Basisonderwijs	185	6.633	149	5.337	175	6.268
Totalen	185	6.633	149	5.337	175	6.268
Stages						
Leraar Basisonderwijs	185	1.419	149	1.143	175	1.342
Totalen	185	1.419	149	1.143	175	1.342
Afstudeeropdrachten						
Leraar Basisonderwijs	185	373	149	301	175	353
Totalen	185	373	149	301	175	353
Totale waarde school	8.425		6.780		7.963	

Academie voor Popcultuur*			
	2007-2008	2008-2009	2009-2010
Afstudeerders			
Muziek	- 529	- 494	- 118
Popvormgeving	-	-	- 1056
Waarde school	- 529	- 494	- 223
Stages			
Muziek	261	261	261
Popvormgeving	-	-	-
Waarde school	261	261	261
Afstudeeropdrachten			
Muziek	99	99	99
Waarde school	99	99	99
Totaal	- 170	- 134	136

Frank Mohr instituut*			
	2007-2008	2008-2009	2009-2010
Afstudeerders			
MFA Interactive Media and Environments	-	- 24	- 94
MFA Schilderkunst	- 59	- 71	- 59
Waarde school	- 59	- 94	- 153
Totaal	- 59	- 94	- 153